

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Tdo/8/2021
Identifikačné číslo spisu:	4418010898
Dátum vydania rozhodnutia:	10.03.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Kostolanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:4418010898.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Jany Serbovej a členov senátu JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M. a JUDr. Petra Kaňu na neverejnom zasadnutí konanom 10. marca 2021 v Bratislave, v trestnej veci obvineného B. R. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) a § 38 ods. 5 Trestného zákona, o dovolaní obvineného B. R. proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 4To/81/2019 z 28. novembra 2019, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného B. R. s a o d m i e t a.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky, sp. zn. 4T/114/2018 z 29. mája 2019, bol obvinený B. R. uznaný za vinného zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) a § 38 ods. 5 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že:

- v období od 25.01.2018 do 14.02.2018 v obci I. pred rodinným domom číslo XXX, v autobusovej zastávke a telefonicky, sa opakovane vyhrážal svojej bývalej priateľke L. L., nar. XX.XX.XXX slovami: „ak sa ku mne nevrátiš, tak ti ublížim a aj tvojej rodine, jediný komu neublížim je tvoja mladšia sestra“, pričom tieto vyhrážky poškodenej niekoľkokrát opakoval, z čoho mala L. L. obavu o svoje zdravie a život a tohto skutku sa obžalovaný B. R. dopustil napriek tomu, že rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 3T/5/2009 zo dňa 09.03.2009, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 09.03.2009, bol uznaný vinným zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, za čo mu bol uložený podmienený trest odňatia slobody v trvaní 2 roky so skúšobnou dobou na 2 roky; rozsudkom Okresného súdu Galanta, sp. zn. 1T/188/2010 zo dňa 13.04.2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 13.04.2011, bol uznaný vinným zo zločinu ublíženia na zdraví podľa § 155 ods. 1 Trestného zákona, v súbehu s prečinom výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a) Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona, za čo mu bol uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 4 roky so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia a rozsudkom Okresného súdu Nitra, sp. zn. 2T/82/2010 zo dňa 07.09.2011, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 07.09.2011, bol uznaný vinným zo zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods.

1, ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za ktorý mu bol uložený súhrnný (vo vzťahu k odsúdeniu Okresného súdu Galanta, sp. zn. 1T/188/2010) nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní 6 rokov so zaradením na jeho výkon do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s minimálnym stupňom stráženia.

Za to mu bol uložený:

Podľa § 189 ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 38 ods. 2, ods. 5 Trestného zákona, pri nezistené poľahčujúcich okolností podľa § 36 Trestného zákona a pri zistení pritŕžujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 7 (sedem) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona bol na výkon trestu odňatia slobody zaradený do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Na podklade odvolania obvineného B. R. podaného proti vyššie špecifikovanému rozsudku okresného súdu, Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací rozhodol na verejnom zasadnutí konanom 28. novembra 2019, sp. zn. 4To/81/2019 tak, že postupom podľa § 319 Trestného poriadku odvolanie obvineného B. R. zamietol.

V tejto trestnej veci podal obvinený (odsúdený) dovolanie z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku. Vychádzajúc z obsahu dovolania vyplýva, že bolo podané proti rozsudku prvostupňového súdu, ako aj proti vyššie označenému uzneseniu odvolacieho súdu.

V dôvodoch dovolania podaného prostredníctvom ex offo ustanoveného obhajcu (č. l. 448 - 450) uviedol, že rozhodnutie napadnuté dovolaním je založené na nesprávnych a neúplných skutkových zisteniach, ktoré odporujú záverom z vykonaných dôkazných prostriedkov. Vyslovil názor, že vzhľadom na vykonané dôkazy a z toho odvodený skutkový stav, mali OČTK a následne aj konajúci súd jeho konanie posúdiť ako nebezpečné vyhrážanie podľa § 360 Trestného zákona a v zmysle § 360a Trestného zákona ako nebezpečné prenasledovanie. Vo výpovedi poškodenej L. a jej matky R. L. sú zjavné rozpory, ktoré doposiaľ neboli odstránené.

Dovolací dôvod v zmysle ustanovenia písm. c) § 371 ods. 1 Trestného poriadku videl v tom, že na jeho žiadosť mu nebol súdom ustanovený iný obhajca ex offo, keďže pôvodný obhajca mu neposkytoval podľa jeho názoru náležitú pozornosť.

Na základe uvedeného navrhol, aby najvyšší súd ako súd dovolací vyslovil rozsudkom porušenie zákona v ust. § 2 ods. 4, ods. 12 Trestného poriadku, aby zrušil napadnuté rozhodnutia a prikázal súdu, o ktorého rozhodnutie ide, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol a aby zároveň v súlade s ust. § 388 ods. 2 Trestného poriadku nariadil, aby vec rozhodli iní sudcovia.

K podanému dovolaniu sa vyjadrila prokurátorka Okresnej prokuratúry Nové Zámky tak, že je toho názoru, že nebol naplnený ani jeden z obvineným uvedených dovolacích dôvodov. Konanie obvineného bolo správne právne kvalifikované, skutok tak ako je uvedený v napadnutom rozsudku prvostupňového súdu, z hľadiska objektívnej stránky, zodpovedá kritériám zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. a) a § 38 ods. 5 Trestného zákona, pričom zistený skutok dovolací súd nemôže skúmať a meniť. Dovolací súd nevykonáva hodnotenie dôkazov. Podľa jej názoru v konaní nebolo porušené ani právo obvineného na obhajobu, pretože počas celého konania mal ustanovenú obhajkyňu Mgr. Helenu Farkašovú.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) primárne skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti

(§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a že boli splnené podmienky uvedené v § 372 ods. 1 Trestného poriadku.

Pokiaľ dovolateľ formuloval dovolanie tým spôsobom, že ním napáda aj prvostupňový rozsudok aj uznesenie odvolacieho súdu, dovolací súd zdôrazňuje, že hoci uvedené rozhodnutia (ako na seba nadväzujúce) síce tvoria jednotu, obvinený je oprávnený podať dovolanie len proti právoplatnému druhostupňovému rozhodnutiu, čo vyplýva z § 369 ods. 2 Trestného poriadku.

Dovolanie obvineného preto dovolací hodnotil ako podané proti uzneseniu odvolacieho súdu (Krajského súdu v Nitre).

Najvyšší súd zdôrazňuje, že v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku je ako dovolací súd viazaný dovolacími dôvodmi, ktoré sú v dovolaní uvedené, pričom táto viazanosť sa týka vymedzenia chýb vytýkaných napadnutému rozhodnutiu a konaniu, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania v ňom uvedených v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (R 120/2012 - I.).

Poznamenáva tiež, že dovolanie je jeden z mimoriadnych opravných prostriedkov v rámci trestného konania, ktorý je spôsobilý privodiť prelomenie zásady nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí a preto ho možno aplikovať iba v prípadoch, ak to je odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu.

S ohľadom na povahu dovolacieho konania, ktoré je ako návrhové konanie vždy podmienené návrhom oprávnenej osoby znalej práva - minister spravodlivosti, generálny prokurátor, obhajca v mene obvineného, najvyšší súd je viazaný podaným návrhom do takej miery, že v rámci prieskumu dodržiavania zákonnosti nemôže ísť nad rámec návrhu a v ňom špecifikovaných dôvodov dovolania (§ 385 Trestného poriadku).

Dovolací súd posudzujúc dovolanie obvineného v uvedených intenciách konštatuje, že podané dovolanie je obvineným chápané ako ďalšie odvolanie podané proti rozhodnutiam konajúcich súdov.

Pokiaľ ide o dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, konštantná judikatúra právo na obhajobu v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu chápe ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Trestný poriadok obsahuje celý rad ustanovení, ktoré upravujú jednotlivé čiastkové práva obvineného, charakteristické pre príslušné štádium trestného konania. Prípadné porušenie len niektorého z nich, pokiaľ sa to zásadným spôsobom neprejaví na postavení obvineného v trestnom konaní, samo osebe nezakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Zo znenia tohto ustanovenia totiž jednoznačne vyplýva, že len porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom je spôsobilé naplniť uvedený dovolací dôvod. V praxi to znamená, že o zásadné porušenie práva na obhajobu pôjde najmä vtedy, ak obvinený nemal v konaní obhajcu, hoci v jeho trestnej veci boli splnené dôvody povinnej obhajoby. Takéto pochybenie súdov nižšieho stupňa dovolací súd v konaní nezistil.

V rámci prípravného konania, sudkyňou pre prípravné konanie bola opatrením, sp. zn. 2Tp/40/2018 z 25 marca 2018 ustanovená obvinenému B. R. obhajkyňa Mgr. Helena Farkašová. Obvinený R. listom z 21. augusta 2018 (č. l. 379) žiadal o zmenu obhajcu ex offio. Dôvodom mala byť skutočnosť, že obhajkyňa nenavštevovala obvineného vo väzbe tak často, ako sa toho dožadoval a neposlala mu včas požadované kópie zápisníc.

Okresný súd sa žiadosťou obvineného zaoberal, vyžiadaval si stanovisko ustanovenej obhajkyne a na základe zisteného prijal záver, že žiadosť obvineného je nedôvodná. Súd nezistil okolnosti, ktoré by odôvodňovali konštatovanie, že obhajca si neplní zákonom mu uložené povinnosti.

Dovolací súd v tomto smere teda nezistil naplnenie tohto dovolacieho dôvodu; subjektívny pocit obvineného, že obhajca si neplní povinnosti, resp. jeho pocit, že obhajca v konaní nedosiahne právnou pomocou výsledok, ktorý si predstavuje obvinený, nemôže založiť dovolací dôvod podľa písm. c) § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

K naplneniu tohto dovolacieho dôvodu však nepochybne môže dôjsť aj porušením obhajobných práv obvineného iným spôsobom, ak je zásadný, preto sa dovolací súd zaoberal aj konkrétnymi námietkami, ktoré v rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinený v písomných dôvodoch dovolania uplatnil.

K námietke obvineného, že odvolací súd nevyhovел jeho návrhu na vykonanie tzv. „kontraposudku na poškodenú“, pretože tam nastali zmeny vo výpovedi poškodenej na hlavnom pojednávaní a ten posudok by mohol byť iný“, dovolací súd konštatuje, že rozhodnutie súdu o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania môže za istých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu. Stane sa tak vtedy, ak súd nevysvetlí zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania a zároveň existujú ďalšie skutočnosti naznačujúce, že celé konanie bolo vedené neobjektívne a zjavne nerešpektovalo pravidlá spravodlivého procesu. Len v takom prípade by bolo možné konštatovať porušenie práva na obhajobu obvineného, ako dôsledku nevysporiadania sa s dôvodmi odmietnutia vykonania ním navrhnutého dôkazu (resp. dôkazov) v kontexte ustanovení § 168 ods. 1 a § 272 ods. 3 Trestného poriadku. V posudzovanom prípade však k takejto situácii neprišlo.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu uvedenému v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd zdôrazňuje, že je viazaný konečnými skutkovými zisteniami, ku ktorým dospeli súdy v pôvodnom konaní, pretože dovolací súd správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže skúmať a meniť. Tieto skutkové zistenia sú obsiahnuté v rozsudku súdu I. stupňa (v tzv. skutkovej vete výrokovej časti), s ktorými sa ako správnymi stotožnil aj odvolací súd zamietajúc odvolanie obvineného ako nedôvodné.

Vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi nižšieho stupňa vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku odsudzujúceho rozhodnutia môže obvinený v dovolaní uplatňovať iba námietky právneho charakteru, nie námietky skutkové. Dovolacie námietky, ktorými obvinený namieta spôsob hodnotenia dôkazov súdmi v pôvodnom konaní (nehodnovernosť a rozpory vo výpovediach poškodenej a jej matky - svedkyň L.), preto nie sú spôsobilé naplniť dovolateľom uplatnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Z pohľadu tohto dovolacieho dôvodu je tak podstatné, že skutkové okolnosti obsiahnuté v opise skutku (tzv. skutkovej vete) rozsudku súdu I. stupňa poskytujú spoľahlivý podklad pre záver o naplnení všetkých zákonných znakov trestného činu, pre ktorý bol obvinený v pôvodnom konaní právoplatne odsúdený.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom.

Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom musí byť z obsahu spisu zrejmé a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku len vtedy ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukáže takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, a to aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by

odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solery or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo.

Obvinený v dovolaní nekonkretizoval, ktoré dôkazy v priebehu konania mali byť získané, alebo vykonané na hlavnom pojednávaní nezákonným spôsobom. V tejto súvislosti preto dovolací súd opakovane zdôrazňuje, že spôsob hodnotenia dôkazov vykonaných zákonným spôsobom súdmi nižších stupňov nemôže najvyšší súd v rámci dovolacieho konania prehodnocovať ani spochybňovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania. Dovolanie nemôže nahrádzať riadne opravné prostriedky, a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu, aký je charakteristický pre riadne opravné prostriedky. Dovolanie a rozhodnutie o ňom znamená prelom do právoplatných rozhodnutí, a preto spravidla narušuje stabilitu konečného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Z toho dôvodu možno dovolanie aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

Na podklade vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky súd konštatuje, že v posudzovanom prípade dovolaním namietané dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Trestného poriadku naplnené neboli, preto dovolanie obvineného na neverejnom zasadnutí uznesením odmietol.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.